

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

Desponsa durum. Titulus IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

argum. l. plures la. 2. ff. de vulg. & Pap. & ibi nor. & quia in spiritualibus veritas præjudicat opinioni & jurisdictioni, Zab. in clem. 2. §. 1. in 5. quæst. de pœnit. & remis. ac in matrimonialibus præfertur rei judicata. c. loci §. his ita 35. q. 9. c. fraternitatis de frigid. & malef. & ibi Can. c. lator c. tenor. cum c. seq. de re jud. Si quis sacerdos sive secularis sive regularis, alterius parochiæ sponfos sine licentia matrimonio conjungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso jure tamdiu manet suspensus quamdiu ab Ordinario ejus parochi, qui matrimonia interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur. d. c. 1. §. quod si quis sess. 24. jure decretalium per triennium ab officio suspendendus est. c. cum inhibitis §. si. hoc tit. Quarto matrimonium dicitur clandestinum † quando contrahitur contra expressum interdictum presbyteri parochialis qui ex apparente probabili conjectura contra copulam contrahendam contractum nuptiarum inhibuit. c. cum inhibitis in fine princ. hoc tit. & ibi Pan. & Can. Quinto matrimonium dicitur clandestinum, quando quis in uno loco accepit unam mulierem, † & ad alium locum eam transduxit, & ibi publicavit edicta quam constat in alio tertio loco emisisse professionem, arg. c. eos & ibi glos. in ver. affectata & ver. figmento de temp. ord. & qual. ord. in 6. l. qui contra. C. de incest. & inut. nupt. & ibi Dd. Achil. decis. 1. hoc tit. Matrimonia occultè contracta † si personæ contrahentium voluerint publicare, quia super contractu matrimonii statur simplici verbo contrahentium, Bald. in l. eam quam num. 24. C. de fideic. c. quod nobis qui fil. sint legit. nisi rationabilis causa consanguinitatis, c. horrendas 32. quæst. 5. c. contradicimus 35. quæst. 3. vel affinitas vel aliud c. super eo de eo qui cogn. consang. uxor. sua vel sponse impediatur, ab ec-

Summa in Decretal.

clesia recipienda sunt, & comprobanda tanquam à principio in ecclesiæ conspectu contracta, & filii, sive sint nati ante approbationem, sive postea sunt, legitimi, c. quod nobis & ibi Pan. num. 5. & Can. qui fil. sint legit. quia hæc à principio valebant quoad Deum, licet non quoad ecclesiam, sed nunc demum quoad ecclesiam declarantur valere servata forma c. cum inhibitis hoc tit. vel c. 1. sess. 24. de refor. matr. c. 2. & ibi Pan. num. 3. 4. & 5. hoc tit. nisi ex causa episcopus, ac quilibet ordinarius habens jura episcopalia, Navar. conf. 2. de clandest. despons. non inferior Prælatus dispensaverit super denunciationibus & aliis solemnitatibus, Boich. in c. cum inhibitis num. 11. & 12. & seqq. hoc tit. quod si post approbationem † contra matrimonium proberetur impedimentum dirimens, tunc geniti post approbationem sunt legitimi, sed antea geniti non sunt legitimi, glos. in c. quod nobis qui fil. sint legit. & ibi Pan. in fin. quia soboles suscepta ex clandestino matrimonio prorsus est illegitima detecto impedimento. c. fin. §. si quis hoc tit. §. si adversus instit. de nupt. facit lex Paulus ff. de stat. hom.

Desponsa duorum.

Titulus IV.

SUMMARI A.

1. Fides duobus modis dicitur, fides pactionis quando aliquis promittit alicui fidem, quod eam ducet sive contrahit sponsalia de futuro.
2. Fides consensus est, quando mutuo se concedit unus alteri & mutuo se suscipiunt sive contrahunt sponsalia de presenti.
3. Dans fidem consensus successive duabus tenetur adherere prima.

C

4 Si

- 4 Si prima dederit fidem pactionis, secunda fidem consensus, debet adherere secunda.
- 5 Sponsalia de futuro non solvuntur per alia sponsalia de futuro.
- 6 Matrimonium secundum contractum, pendente lite super desponsatione facta per consensum mutuum de futuro aut de presenti valet, nec revocatur ut attentatum.
- 7 Nisi in ecclesia eis publicè interdictum sit ne ante decisionem causa aliud contrahant matrimonium.
- 8 Aut Papa vel ejus signatura gratia inhiberitne matrimonium lite pendente contrahatur, & si de facto contrahitur, illud decernat irritum.
- Q** Vandoque quis successivè fidem dat diversis, ideo subjungit de sponsa duorum, fides duobus † modis dicitur, fides pactionis, quando aliquis promittit alicui fidem quod eam ducet, sive contrahit sponsalia de futuro, est etiam fides consensus, † quando etsi non stringit manum, corde tamen & ore consentit ducere & mutuo se concedit unus alii, & mutuo se suscipiunt, sive contrahunt sponsalia de presenti, c. 1. §. est autem fides hoc tit. Dans fidem consensus † successivè duabus, tenetur adherere primæ etiam si prius secundam cognoverit, nec valet contraria consuetudo, quia si personæ vincitæ legitimè cum aliis, postea de facto contrahant, quod prius de jure factum fuerat, non potest irritari, c. accepisti c. licet c. fin. hoc tit. si primæ dederit fidem † pactionis, secundæ fidem consensus, tenetur adherere secundæ, etiam si pactionis fides fuerit jurata, & imponitur ei pœnitentia de fide mentita, c. sicut §. postulationi de spons. & mat. c. 1. in princip. hoc tit. quia sponsalia de futuro solvuntur per sponsalia de presenti, d. c. sicut §. postulationi c. si inter §. fin. de spons. & matr. sed sponsalia de futuro † non solvuntur per alia sponsalia de futuro, sed prima fides pactionis & juramentum sunt servanda, & de secunda fide temere promissa injungenda est ei pœnitentia, c. de illis in si. c. sicut §. quod si forte de spons. & matr. Pendente lite super dispensatione † facta per consensum mutuum de futuro, c. ex litteris de matr. contr. interd. eccles. aut de presenti, sive appellatum fuerit sive non, valet secundum matrimonium quod contrahitur, nec revocatur ut attentatum, quod speciale est in matrimonio contra juris prohibitionem & communem regulam ut lite pendente, & c. quia contracto matrimonio vinculum imprimatur auctoritate Dei quod est irrevocabile, c. cum in apostolica de spons. & matr. & ibi Butr. num. 4. Anchar. in 4. not. & Can. c. 1. & 2. de matr. contr. con. interd. eccles. nisi in ecclesia † eis publicè interdictum sit, ne ante decisionem causæ aliud contrahant matrimonium, c. tua hoc tit. & ibi Pan. num. 3. dicit dispositionem d. text. non debere restringi ad pendentiam appell. & Can. communiter c. 1. & 2. de matr. contr. con. interd. eccles. etsi contra interdictum ecclesiæ publicè factum venire præsumperit, matrimonium tam præsumptuosè contractum, sive lite pendente super sponsalibus de futuro, c. 1. & 2. de matr. contr. con. interd. eccles. sive de presenti, propter contemptum ecclesiæ, interdicta copula separatur ad tempus, injuncta contravenienti pœnitentia competenti, d. c. cum in apostolica vel etiam perpetuo, quando subest perpetua causa prohibitionis, promulgata inter eos sententia divortii, glos. fin. in d. c. tua & ibi Can. communiter hoc tit. Butr. num. 5. Ideo lite pendente super sponsalibus de futuro aut de presenti recurrendum est ad sanctissimum Dominum Papam, † aut ejus 8 signa-

signaturam gratiæ ut inhibeat, ne matrimonium licet pendente contrahatur, & si de facto contrahatur, illud decernat irritum, *c. ad dissolvendum in fin. de despons. impub. Butr. in d. c. tua fraternitas sub n. 5. hoc tit. Zabar. in clem. unis. q. fin. de rer. permut.*

De Conditionibus appositis in desponsatione vel aliis contractibus.

Titulus V.

SVM MARIA.

- 1 Desponsatio fieri potest sub omni conditione honesta.
- 2 Quod si ante eventum conditionis desponsatam cognoscit, videtur à conditione recessisse jure decretalium.
- 3 In locis ubi Concilium Tridentinum receptum & in parochiis decretum. *c. 1. de reformat. matrim. sess. 24. publicatum est, cessant præsumpta matrimonia.*
- 4 Si pendente conditione alter pœniteat, licet postea existat conditio, non est inter illos matrimonium, aut si cum alio contrahat, tenet secundum matrimonium.
- 5 Conditiones appositæ contra substantiam matrimonij illud vitiant, quando uterque consentit conditioni appositæ.
- 6 Quando autem alter contradicit vel tacet, valet matrimonium.
- 7 Cetera inhonestæ conditiones aut impossibiles habentur pro non appositis.
- 8 Eadem distinctio observanda est quando matrimonium contrahitur sub certo modo.
- 9 Causa & demonstratio appositæ desponsationi sive vera sive falsa pro non appositis habentur.

Conditio quandoque apponitur in sponsalibus vel aliis contractibus, ideo

ne auctor haberet materiam geminandi rubricam, subnectit de conditionibus appositis. Desponsatio ¶ fieri potest sub omni conditione honesta, quæ est de substantia matrimonij, ut si Christianus dicat Iudææ vel Paganæ aut hæreticæ, contraho tecum si vis fieri Christiana, quia sine ista non teneret matrimonium, *c. cave c. non oportet: & c. seq. 28. quest. 1. cum hæretica quæ suscepit sacramentum baptismi, validum est matrimonium, Pan. in c. fi. num. 5. hoc tit. & ibi Io. And. num. 8. & Can. per c. decrevit de heres in 6. ac sub alia qualibet conditione honesta, quæ à jure admittitur, & ante implementum conditionis nequaquam cogendus est ad matrimonium contrahendum, puta si centum mihi dederis, *c. de illis hoc tit. si patri meo placuerit, c. super eo c. per tuas hoc tit.* quod si ante eventum conditionis desponsatam cognoscit, ¶ videtur à conditione recessisse, etiamsi protestetur ante copulam quod non vult à conditione recedere *Specul. in hoc tit. num. 9. jure decretalium, c. per tuas hoc tit. nisi alternativa fuerit desponsatio, ut promittens aliquam ducere in uxorem si ipsum ad copulam admiserit, vel dare mille, habet electionem, quæ non tollitur per carnalem copulam subsecutam quæ est magna limitatio ad d. c. is qui fidem desponsal. B. Anton. in 3. parte summatit. 1. c. 19. §. circa finem Albert. in Dictionario vers. matrimonium 5. In locis ubi Concilium Tridentinum, ¶ receptum est, & in parochiis decretum *c. 1. de reformat. matrim. sess. 24. publicatum est, cessant præsumpta matrimonia, dictum est supra tit. 1. si pendente conditione alter pœniteat, ¶ licet postea existat conditio, non est inter illos matrimonium, aut si cum alio contrahat, tenet secundum matrimonium, c. super eo & ibi glos. in verb. alieno arbitrio c. per tuas & ibi glos. in ver. præsumendum***

C 2 mendum